

דף קשר שבועי

פרשיות ואתחנן עקב ראה שופטים

להורי תלמידנו:

לפניכם מהנלמד
השנה בכתתנו:

גמרא

פרק אלו מציאות
פרק הכונס עד דף ס'

משנה

זמן אלול – מסכת יומא.
זמן חורף – מסכת עירובין.
זמן קיץ – מסכתות : שקלים.
ביצה. מועד קטן. חגיגה.

הלכה

קיצור שולחן ערוך
זמן חורף : הלכות שבת
זמן קיץ : דיני ב"א לחבירו

חומש

חומש בראשית

נביא

דברי הימים ב'
ירמיהו

דבר המחנכים

הודו לה' שזכינו להגיע הלום ללמוד מעט תורה עם

תלמידינו ני"ו בזכות התפילות של ההורים הי"ו

אולם בגלות הזו כל מעט הוא הרבה.

נתפלל לה' שיבנה בקרוב את בית המקדש

ובעז"ה בשעה אחת ילמדו יותר ממה שלומדים

עכשיו בשנים רבות

ומלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים

נא למלא את דף מעקב החזרות

ימי בין הזמנים

תלמידים חביבים !

ב"ה עת המנוחה הגיע!

האם מותר לנוח ? ודאי וודאי אין ספק !

אלא מנוחה ממה ? האם מנוחה חלילה מהתורה ? מזריזות למצוות ? מתפילה ? חס וחלילה !

אלא מנוחה עם התורה, מנוחה עם המצוות בדקדוקן, מנוחה עם תפילה בכוונה.

אם נוסעים – עם התורה.

כמו שכתוב יששכר חמור גרם... שישכר שנושא את דגל התורה רובץ בין התחנות עם

החבילות – כלומר הוא נח יחד עם התורה.

כל הזמן תורה, כי מתורה לא נחים חס ושלום.

כמו שמהחיים לא נחים אף אחד לא אומר כל השנה אני נושם, אוכל שותה, כעת מגיע לי שתי

רגעים להפסיק לנשום ח"ו. כך בתורה ומצוות ורוחניות.

כי הם חיינו ואורך ימינו –

ובהם נהגה יומם ולילה.

ואדרבה, לפעמים כאשר תלמיד לומד ללא מסגרת לומד הרבה יותר מהר והרבה יותר טוב,

ובפרט אצלינו שיש כל כך הרבה ב"ה על מה לחזור ולחזור. לקצור ולהכניס.

וכמובן עבודת האמונה

לפעמים בתוך מסגרת יהודי יכול לשכוח מיהו ומהו ומה העולם, מתאים מאוד שאחרי תשעה

באב משוחררים מהמסגרת הרגילה, וילד יהודי מסתכל על העולם הנפלא שה' ברא, וחושב מי

ברא את הכל, העולם הזה דומה לפרוזדור עולם הבא דומה לטרקלין, מה ה' רוצה שאני יעבוד

אותו היום, כמה מצוות ניתן לעשות ביום אחד ??? כיבוד אב ואם, וגמילות חסדים, והכנסת

אורחים, והכנסת כלה, והבאת שלום בין אדם לחבירו ותלמוד תורה כנגד כולם.

ופתאום יהודי מרגיש שהוא יהודי – ושבּורא עולם רואה אותו ושומע אותו, והוא מודה לה' שזכינו להיות באדמת ארץ ישראל הקדושה, ומייחל ומתחנן לביאת המשיח כל רגע. באופן כזה הבין הזמנים הוא זמן של התרוממות יותר בשמים מאשר בארץ.

נזכור לימים אלו שצריך לשמור על כלל ישראל מאוד וכיצד ?

על שלושה דברים העולם עומד על התורה ועל

העבודה ועל גמילות חסדים.

פרשת ואתחנן

וּאֶת־חַנּוּן אֱלֹהֵי ה' בַּעֲתֵי הַהֵיכָל לֵאמֹר ה' אֱלֹהִים.

ביאר הרבי מקוצק זצ"ל שאדם אוחו במצב של צדקות אולם אינו יודע מה ילד יום אם אכן יזכה לעמוד במדרגתו. ובפרט לפני הפטירה שאז היצר הרע מנסה ברגע האחרון להכשיל את האדם שיאבד את עולמו ומנסה לבלבלו בעניני אמונה. לכן אומר ואתחנן אל ה' כי בעת ההיא – ברגע האחרון של הפטירה אוכל לומר – ה' אלוקים.

וּאֶת־חַנּוּן אֱלֹהֵי ה' בַּעֲתֵי הַהֵיכָל לֵאמֹר ה' אֱלֹהִים.

מדוע לא נאמר ואתחנן כי אם דוקא בבנין התפעל ?

אלא אמר משה רבנו, כל עצמי הנני חטיבה של תפילה, כמו שאמר דוד המלך "ואני תפילה" שפירושו הוא שאני בעצמי הפכתי להיות תפילה.

[חשבה לטובה]

עלה ראש הפסגה וראה בעיניך

הבה נראה עד כמה פעלה ראייתו של משה רבינו ע"ה!
אילו היה נכנס משה רבינו לארץ ישראל, לא היתה נחרבת לעולם, לפיכך אווירה של ארץ
ישראל שראהו משה רבנו מרחוק, נותר תמיד בקדושתו אפילו בזמן החורבן.
ואכן אמרו רבותינו אורא דארץ ישראל מחכים [ב"ב קנח] לפי שמבטו של משה רבנו נשאר
קיים באויר.

[מפי השמועה].

וְאַתֶּם הַדְּבָקִים בְּה' אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כּוֹלְכֵם הַיּוֹם. [ד' ד']

אתם, הרוצים להיות דבוקים בד' אלקיכם, אלא שהיצר הרע מפנה את לבכם מעבודת השם –
הרי העצה היעוצה לכך היא, כי תשיבו ליצר הרע ותאמרו לו ש"חיים כולכם היום" – רק היום
בלבד חיים אתם, שכן "היום כאן ומחר בקבר", ועל כן ברצונכם לעבוד את השם יתברך רק
היום הזה בלבד, כדי לקיים מה שאמרו חכמינו: "ושוב יום אחד לפני מיתתך", וכך תאמרו לו
גם מחר, וכן הלאה...

[בשם הרב מאלכסנדר זצ"ל]

וּבְקִשְׁתֶּם מִשָּׁם אֵת ה' אֱלֹהֵיכֶם וּמִצֵּאתֶם

כִּי תִדְרֹשׁוּ בְּכָל לִבְבְּךָ וּבְכָל נַפְשְׁךָ

"משם" – מן הלב גופא יכול אתה לבקש ולמצוא בו את ד' אלקיך, אם רק תבקשהו היטב.

[בשם רבי ר' בונם מפשיסחה זצ"ל]

החזון איש חיבר ספר נפלא על אמונה ובטחון בו מוכיח מחכמת בריאת האדם ומהעולם עצמו
את מציאות הבורא באופן ברור כשמש.

וַיִּדְעַת הַיּוֹם זֶה שֶׁבַת אֵל לִבְבְּךָ (ד-ל"ט)

אין די בידיעה בלבד, אלא מן החובה לקלוט את הידיעה בתוך הלב, כך שהרצון והמידות יעלו בקנה אחד עם הידיעה. זהו כל עיקר עבודתו של האדם מישראל.

כמרחק שבין חוסר ידיעה עד "וידעת", כך הוא המרחק שבין "וידעת" עד "והשבות"...

[רבי ישראל סלנטר זצ"ל]

כל פסוק ופסוק בפרשיות אלו של תוכחתו של משה רבנו בתחילת חומש דברים שמשיבים אותו אל הלב כראוי בין בפרשת שמע ובין בפרשת והיה אם שמע ובין בכל הפרשה בכוחו להפוך את האדם.

ימי בין המצרים הרי הם הכנה לימים הנוראים הכיצד ?

בימי בין המצרים רואים אנו את כוחם של עונשי שמים באופן מחריד, ומכח זה ניגשים לשוב בתשובה לפני המשפט הגדול ביום הדין. יסודות האמונה הברורים בפרשיות אלו ואתחנן עקב ראה הינם השלמה לזה.

"וידעת היום... אין עוד".

אין עוד ידיעות לדעת פרט לידיעה זו, כי "ד' הוא האלקים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת".

ידיעה זו היא יסוד ושורש כל הידיעות בעולם... [ספרים]

הפטרת ואתחנן

נַחֲמוּ נַחֲמוּ עַמִּי יֹאמַר אֱלֹקֵיכֶם (מ-א)

התנחמו בזה בלבד שאתם "עמי". דבר זה כשלעצמו יש בו משום הנחמה הגדולה ביותר...

[הרה"ק בעל בני יששכר ז"ל]

פרשת עקב

והיה עקב תשמעון (ז-יב)

לפני כל צעד שאומר אדם לעשות, עליו לשמוע תחילה היטב ולהתבונן אם בצעד זה יעשה את רצון השם יתברך, ואם לאו – אל יעשהו.

וזהו פירושו של הכתוב: "והיה עקב" – והיה בכל צעד שתאמרו לעשות – "תשמעון" – תשמעו תחילה היטב אם הוא יהיה לרצון השם יתברך אם חס וחלילה לא.

כלומר נשאלת השאלה: כיצד יזהר האדם שלא לדוש מצוות בעקב?

התשובה: ע"י שכל פסיעה שפוסע בחיים, בכל עקב ועקב, יבדוק שחלילה אינו דורך על מצוות.

[אור צדיקים בשם הה"ק רמ"ל מססוב ז"ל]

והיה עקב תשמעון

פירש רש"י: אם המצוות קלות שאדם דש בעקביו תשמעון.
וקשה מדוע השכר ניתן דוקא על המצוות הקלות יותר מאשר על כל המצוות, אתמהא?
עוד צריך ביאור על אילו מצוות אמרו חז"ל שאדם דש (טוחן) בעקביו?
והביאור שבזה נבחן יסוד האדם כי ישנם שני סוגים של אנשים בעולם, יש "איש של עולם הזה"!! שמעניין אותו העולם הזה!! אדם כזה שקוע בהנאות וטרדות העולם הזה ואינו מבחין שהוא דורך על מצוות ללא כוונה.
ולעומתו יש "איש של העולם הבא" איש שחושב כל היום על מצוות, אדם זה לא דורך על מצוות בלי כוונה. אלא ההיפך, יתכן שלפעמים ישכח לאכול מחמת המצוות.
ואמרת התורה שדוקא במצוות הקלות שלפעמים לא שמים אליהם לב ניתן לבחון מיהו האיש!
האם הוא איש של הנאות עולם הזה, או איש של תורה ומצוות.
ארנק יקר אדם לא מאבד, ואם איבד חזקה שהוא מבחין בזה מיד מפני שאדם ממשמש בכיסו [ארנקו] כל שעה. השאלה היא מה הוא הארנק של האדם
ולכן מובן מדוע מגיע דוקא על המצוות הקלות שכר, מפני שמי שמצליח להיזהר אפילו במצוות קלות זה מראה על מהותו – לאדם כזה אכן מגיע שכר.

ולא תביא תועבה אל ביתך ויהיית חרם כמוהו. ז. כו.

למדה התורה שאדם שמכניס תועבה לביתו הוא נעשה חרם כמוהו!!!!
אמר החזון איש: בן אדם זה מה שהוא רואה ומה שהוא שומע!!!!
ת"ח גדול התאשפז באחרית ימיו בבית חולים, וביקש ממשפחתו שיתלו מולו תמונה של רבו הגר"ש שקאפ, כי ראית התמונה משפיעה עליו... הוא אוהו בגיל 80 וצריך את התמונה של הראש ישיבה שלימדו בבחורות.

כי תאמר בלבבך רבים הגוים האלה ממני איכה אוכל

להזרישם, לא תירא מהם. (ז-יז, יח)

רק לכשתבין כי בכוחך אתה, מבלי עזרתו של השם יתברך, לא תוכל להתגבר על העמים – אזי אין לך להתיירא כל עיקר. אבל אם תתיימר להזריש את הגוים בכוחך ובעוצם ירך – אזי עליך להתיירא מאד, שכן אז לא יבוא השי"ת לעזרתך.

[מעשי ד']

כי תאמר בלבבך רבים הגוים האלה ממני איכה אוכל להזרישם, לא תירא מהם (ז-יז, יח) כך פירש בעל הקדושת לוי וכי תאמר בלבבך רבים הגוים ממני. ותשאל איכה אוכל להזרישם ??? התשובה לא תירא מהם. על ידי שלא תירא מהם אלא תבטח בהשי"ת אמונה זו עצמה היא הזכות שתשמור עליך.

הסבא מנובהרדוק זצ"ל בנה לעצמו ביער בית בדידות שם ישב והחליט שאינו מחפש לבד כלום אלא הקב"ה ידאג לכל מחסורו.

מסופר שלילה אחד נגמר לו הנר, והיה צריך ללכת להביא מהעיר נר אחר. אולם החליט שאינו יוצא מהצריף והוא בוטח בה' שהוא ישלח לו נר לצריפו ביער.

לפתע באורח נס הגיע גוי ליער והגיש לסבא נר לביתן הבדידות. הסבא קיבל את הנר, ומה שנשאר ממנו שמר 25 שנה בכדי להתחזק באמונה לראות כיצד ה' עוזר לבוטחים בו.

אחר 25 שנה היתה שריפה גדולה בביתו ששרפה גם את הנר הזה !!! קם הסבא ואמר שכנראה ה' רוצה שיבטח בו, ורק בו, בלי צורך בדוגמאות לחיזוק.

מסופר על רבי זוסיא מאניפולי שהיה אומר בבוקר רבש"ע זוסיא רעב, והשמש היה מכניס לו מגש עם ארוחת בוקר, פעם החליטו המשמשים שהיו קלי דעת שלא יגישו לו את ארוחתו עד שיבקש מהם. בכדי שיבין שהחיים זה לא הולך ככה סתם אלא צריך השתדלות.

הרבי הקדוש סיים את תפילתו וחוק לימודיו וכהרגלו ביקש מהקב"ה את מזונו, באותו רגע נכנס לבית יהודי נכבד ובידו מגש עם ארוחה כיד המלך מהפונדק הטוב בעירה ונכנס לרבי וזשא עם הארוחה מה באמת אירע ? הגבאים לא כבשו את סקרנותם, האם יודע זה את

אשר בליבם ? ושמעו מעבר לדלת את השיחה אותו אורח בעיר קם בבוקר השכם וראה זקן חוצה את הרחוב באניפולי שהיה כולו ביצה על גבי קרש רעוע, אותו אורח חמד לו לצון ונדנד את הקרש קלות עד שמעד הזקן ונפל למטה, האורח המתין לדברי קיטונות כדרכם של בני העולם, והכין גם דברי בוז לענות מנה אפים ולחמם את עצמותיו הקפואות בצחוקו הפרוע, אבל הזקן עמד התנער והמשיך בדרכו כאילו לא היה דבר, האורח התחקה על עקבותיו של איש פלאי זה וראה שאינו אחר מאשר הצדיק מאניפולי

ברוב יגונו שח את צערו לפני בעל הפונדק, וזה הציע לו להזדרז לבא לפני רבי זוסיא עם ארוחת בוקר מיוחדת ולבקש את מחילתו!!! הבינו המשמשים שאכן ה' הוא שדואג לרבי ומאז לא ניסו שוב.

נכדיו של המשגיח רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל סיפרו שידעו שאם באים לסבא ומספרים לו סיפור שזכו לראות שה' מסתכל עליהם מהשמים ודואג להם. "השגחה פרטית" היו מקבלים פרס או ממתק. בכדי ללמדם מקטנות להסתכל על העולם ולראות אמונה. והשבת אל לבבך כי ה' הוא האלוקים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד!

פֶּרֶשֶׁת דָּאָה

דָּאָה אֲנֹכִי נוֹתֵן לְפָנֵיכֶם הַיּוֹם בְּרֵכָה וְקִלְלָה (י"א-כ"ו)

ראה שלא תנהג בדרכי ביניים ובפשרות, כי אנכי נותן לפניכם ברכה וקללה, שהם שני ניגודים קיצוניים ביותר. אם לא בדרך הברכה, הרי זו כבר ממילא דרך הקללה. דרך בינים אין בנמצא כלל... [ספורנו]

חכמינו אמרו: "לעולם יראה אדם את עצמו כאילו כל העולם חציו זכאי וחציו חייב, עשה מצוה אחת הכריע את כל העולם לכף זכות, עשה עבירה אחת הכריע את כל העולם לכף חובה" [קידושין מ'].

לפיכך אמרה תורה לכל יחיד ויחיד: "ראה!" – השתדל וראה שבכל מעשה ומעשה שאתה אומר לעשות – אנוכי נותר לפניכם היום ברכה וקללה" – הרי אתה מביא לעולם כולו ברכה או קללה. פעולתך עלולה להכריע את כל העולם לכף זכות או לכף חוב.

[תורת משה]

לְשַׁכְנוּ תְּדַרְשׁוּ וּבֵאת שְׁמָה (יב-ה)

"תדרשו" – אם תדרשו ותשאפו להתקרב למשכן ד' – ודאי יעלה הדבר בידך – "ובאת שמה".
שכן "הבא לטהר מסייעין אותו"...

[תורת משה]

כִּי יִקְוֶם בְּקִרְבְּךָ נְבִיאָא (יג-ב)

שלושת הפרשיות שבתורה שהמדברות בהסתת והדחת האדם לרעה, הן כנגד שלושת אופני ההדחה הקיימים בעולם.

יש הדחה מצד אישיות מזוייפת. פלוני מוחזק בעיני הבריות למשורר, מדינאי, מרחיק ראות, ובכוח אישיותו המעושה הוא מכניע אנשים תחת השפעתו והם מודחים על ידו מדרך היהדות. כנגד מדיח כזה נאמרה הפרשה הראשונה של נביא השקר, שעליו אמרה תורה: "לא תשמע אל דברי הנביא ההוא".

יש הדחה מצד קרובים וידידים, אחים, אחיות ושארי בשר, שמשפיעים לפעמים על אדם להדיחו מדרך הישר. כנגד מדיח זה נאמרה הפרשה השנייה: "כי יסיתך אחיך בן אמך או בנך או בתך או רעך אשר כנפשך" והתורה מצווה ואומרת: "לא תאבה לו ולא תשמע לו".

ויש גם שאדם נסחף אחרי מצב רוח המוני ונופל תחת השפעת הרחוב, האופנה, דעת הקהל. כיון שהכל אומרים כך ועושים כך, הריהו אומר ועושה גם הוא כך. כנגד הדחה כזו נאמרה הפרשה השלישית של עיר הנידחת: "יצאו אנשים בני בליעל מקרבך וידיחו את יושבי עירם". כאן מן הצורך לנהל מלחמה: "הכה תכה את יושבי העיר היא".

בזמננו מצויים, לגודל דאבון הלב, שלושת גורמי ההדחה גם יחד ויש להיזהר יפה מפניהם...

[אבני אזל]

וזאת כל שללה תקבץ אל תוך רחבה ושרפת באש (יג-יז)

אם יכולה היתה עיר שלמה להיכשל בעבודה זרה, הרי זימן הוא זה כי אנשיה היו שטופים רק בענייני רווחי ממון ולא נתנו דעתם על כל ענין נעלה מזה. על כן ניטמטם לבם כל כך עד כי נוח היה להדיחם. ממילא ראוי גם בונם ורכושם, אשר גרמו לידי כך, להישמד כולו באש... [שם] בדומה לכך מתפרש מאמרם של חכמינו: "כל עיר שגגותיה גבוהין מבית הכנסת לבסוף חרבה" [שבת י"א] – אם אנשי העיר מעמידים את עניניהם הפרטיים, את בתיהם ורכושם, למעלה מעניניהם הרוחניים, מבית הכנסת – הרי מן ההכרח שעיר זו תחרב, שכן בנקל עשויים אנשיה לצאת לתרבות רעה עד כדי ליהפך לעיר הנידחת ולהישמד...

[מפי השמועה]

וכי ירבה ממך הדרך כי לא תוכל שאתו – כי ירחק ממך המקום (יד-כד)

דבר שאדם עושהו מתוך חיבה וחשק, לעולם איננו קשה בשבילו ואיננו מביאו לידי עייפות. אבל אם הוא עושהו שלא ברצון, הריהו נהפך לו חיש מהר לעול ולמשא. אם "ירבה ממך הדרך" שהדרך נראית בעיניך ארוכה מדי, וגם "לא תוכל שאתו" – המשא מעיק עליך עד לבלי נשוא, הרי זה סימן מובהק "כי ירחק ממך המקום" – שרחוק ממך השם יתברך הנקרא "מקום" שכן אלמלי היו הוא ומצוותיו קרובים אל לבך, לא היתה הדרך רבה בעיניך ויכול היית לשאת את המשא בנקל... [אלשיך]

כי פתח תפתח את ירך לו (טז-ח)

מצינו בגמרא, מעשה ברב פפא שהיה עולה במדרגות ונשמטו המדרגות מתחת רגליו והיה נתון בסכנה. אמר לו רב חייא בר רב: "שמא עני בא לידך ולא פרנסתו". [בבא בתרא י']. מנין לו לרב חייא בר רב, כי עונש זה בא על הימנעות מצדקה? אמר על כך הגאון מווילנה זצ"ל, שזה מרומז בטעמי הנגינה של המילים "פתוח תפתח", שהם: "דרגא תביר", היינו המדרגות נשברות באם אין מקיימים "פתוח תפתח"...

[בכורי אביב בשם הגר"א זצ"ל]

זרעה עינך באחיד האביון ולא תתן לו (טז-ט)

יש אנשים שכשהם נתבעים לדבר צדקה טוענים הם: "אח אביון יש לי, קרוב עני יש לי, ואיני יכול ליתן צדקה לאחרים, להוי ידוע איפוא שאותו אדם קמצן הוא מטבעו ואינו נותן אפילו לאחיו האביון.

אם "זרעה עינך" ומסרב אתה ליתן צדקה באמתלה של "באחיד האביון" – סימן הוא כי "ולא תתן לו" – שאינך נותן גם לו, לאחיד. אם אפשר לתת לקרובים, אפשר לתת גם לזרים.

[מפי השמועה]

נתן תתן לו ולא ירע לבבך בתתך לו (טז-י)

אם קמצן אתה מטבעך וקשה עליך לתת צדקה, עליך להרגיל את עצמך לכך קימעה קימעה. "נתן תתן" – תן פעם אחת ופעם שניה, עד אשר "ולא ירע לבבך בתתך לו" – שוב לא יהא איכפת לך הדבר ויכול תוכל לתת.

[כלי חמדה]

מסופר על גביר קמצן שהיה ידוע בעיירת מגוריו ובכל האזור כאיש רע לב ואכזר, מנהג רע מאוד היה לו בהנהגתו עם עניים וגבאי הצדקה, כשהיו אלו מתדפקים על דלתו, היה מוציא מכיסו מטבע שחוקה של נחושת ונותנה לעני. העני היה משליכה לפני ויוצא בידים ריקות. יום אחד נקלע לאזור אחד מגדולי ישראל אשר היה לו ענין צדקה דחוף, והיה חייב סכום גדול של כסף, ביקש מגבאי העירה שיתנו לו את שמות הגבירים שיכולים לעזור, ואכן פנה אליהם ונתנו למעלה מיכלתם אולם הסכום כלל לא התקרב לסכום הנצרך. שאל הרב האם יש עוד מי שניתן לפנות אליו וענו שיש, אבל חבל לטרוח ללכת לקבל ממנו את המטבע הידועה שבינתיים כבר העלתה חלודה. אבל הרב לא התייחס לעצתם ופנה לבית הגביר. כמובן שהעשיר קבלו בכבוד גדול, האזין לדברי הרב, ולבסוף הוציא ברוב עזות את המטבע הידועה.

הרב לא השליך את המטבע אלא נטל אותה הודה בחמימית על זכותו במצוה, ופנה ללכת. הגביר הרגיש לא כל כך נעים, ומיד הוסיף מטבע נוספת [ללא חלודה] ושוב זכה לברכות, כשפנה הרב ללכת, החזירו העשיר והפעם כבר נתן סכום כסף זעיר, וכך חזר הדבר על עצמו פעמים רבות כשכל סכום וסכום התקבל על ידי הרב בברכה. עד שהשיג את כל מבוקשו בבית הגביר, ולא זו בלבד אלא שמאז המשיך אותו קמצן לפזר את ממונו לצדקה. את היסוד הזה לימד הרב שנתינה גוררת נתינה.

הפטרת ראה (ישעיהו נד, נה)

ענייה סערה לא נחמה (נד-יא)

מצינו במדרש, שהראה הקדוש ברוך הוא לאברהם אבינו שעבוד מלכיות וגיהנום, על מנת שיבחר באחד מהם בשביל זרעו, ובחר אברהם אבינו בשעבוד מלכיות למען ינצל זרעו מדינה של גיהנום.

והנה חכמינו אמרו: "יחלין עני בעניו – יחלצהו מדינה של גיהנם" [יבמות ק"ב] – היינו, שהעניות מצילה מן הגיהנום.

יוצא איפוא שאין ישראל צריכים לסבול את שתיהן ביחד, את הגלות ואת העניות, שכן אם העניות מצילה מן הגיהנום, הרי שוב אין צורך בגלות ובשעבוד מלכיות כדי להינצל מהגיהנום. ומאידך אם שרויים הם בגלות ועל ידי כך הם ניצולים מן הגיהנום, הרי שוב אין עניות מגיעה להם.

לפיכך אומר הנביא: "עניה" – זה שבני ישראל עניים הם, וגם "סוערה" – סעורים ורצוצים הם מחמת עול הגלות ושעבוד מלכיות – "לא נחמה" – על כך אינם מוצאים להם נחמה. נבצר מהם להבין על שום מה נפלו בחלקם שתיהן יחד, גם הגלות וגם העניות...

[צוארי שלל]

זכל בניך למודי ד' זרב שלום בניך (נד-יג)

חכמינו אמרו, שלא חרבה ירושלים אלא בשביל שביטלו בה תינוקות של בית רבן [שבת קי"ט].

כמו כן אמרו חכמינו, שמפני שנאת חנם חרב בית המקדש (יומא ט').

לפיכך, כאשר הקדוש ברוך הוא מנחם את ישראל בהבטחה שהגאולה בוא תבוא, הריהו מבטיח להם כי יסולקו הסיבות הגורמות לחורבן.

"זכל בניך לימודי ד'" – בניך לא יבטלו מדברי תורה, וכן "זרב שלום בניך" – שלום ואחדות ישררו ביניכם ולא תהא שנאת חנם בקרבכם.

[החיד"א ז"ל]

פרשת שופטים

כי השחד יעזר עיני חכמים ויסלף דברי צדיקים (טז)

(י"ז)

בעת שישב בעל "אוהב ישראל" זצ"ל, מאפטא, על כסא הרבנות בקולבסוב, באו פעם לפניו שני בעלי דין לדין תורה. יתר הדיינים לקחו שוחד והיו נוטים לצד אחד, אולם הרב מאפטא גילה כלפיהם התנגדות נמרצת והוכיח להם כי אין ההלכה כמותם. יעצו הדיינים לבעל הדין כי ישחד גם את הרב. אך כיצד עושים זאת, והלא בשום פנים לא יסכים הרב לקבל שוחד? יעצו לו איפוא לשלשל בחשאי סכום כסף ניכר לכיס בגדו של הרב. בעל הדין עשה כעצתם ואין לא ידע דבר על כך.

למחר, כאשר ישב הרב להמשיך בדין תורה, הרגיש כי דעתו החלה להסס בדבר וכי קם בו רצון להסכים עם דעת הדיינים. מיד דחה את ישיבת בית הדין וכל אותו היום בכה והתחנן לפני רבונו של עולם, כי יאיר את עיניו לראות את האמת. כך עברו ימים מספר עד אשר גילה הרב את הכסף בכיס בגדו ומי הבין כי בעל הדין הוא אשר שם את הכסף בכיסו כדי לשחדו. כל כך

גדול הוא כוחו של שוחד, שאפילו אם הדיין אינו יודע מאומה על כך, בכל זאת זה משפיע על שכלו לסלף את דעתו.

זהו פירושו של הפסוק: "ויסלף דברי צדיקים" – אמר הרב מאפטא זצ"ל – אפילו אם הדיין מוסיף להיות צדיק גם לאחרי קבלת השוחד, שכן ראה ולא ידע מאומה על כך, בכל זאת יש בכוחו של השוחד לסלף את בינתו ואת דבריו.

כי יפלא ממך דבר למשפט בין דם לדם, בין דין לדין,

בין נגע לנגע, דברי ריבות בשעריך (יז-ח)

אם לפלא יהיו בעיניך המשפטים והיסורים האכזריים הבאים על ישראל – "בין דם לדם" – ותשאל: למה דם ישראל הפקר הוא ונשפך כמים, "בין דין לדין" – למה דינים וגזירות חדשים באים יום יום על ישראל, "בין נגע לנגע" – למה פגעים ונגעים חדשים מתרגשים ובאים על ישראל יום יום? – אם זה ייפלא ממך, להווי ידוע לך כי כל זה בא מחמת "דברי ריבות בשעריך" – בגלל המריבות והמדנים אשר בערי ועירות ישראל. שנאת חנם זו ומריבות הדדיות אלה, הן הן הגורמות לסבלותינו ופגעינו הרבים.

[בשם המגיד מקלם זצ"ל]

לא תסור מן הדבר אשר יגידו לך ימין ושמאל.

באחד הויכוחים שהתנהלו תמיד בין רבי יונתן ז"ל ובין המלומדים הנוצרים שבדורו, שאלהו פעם כומר אחד: "כיצד אמרו חכמיכם: 'העובר על דברי חכמים חייב מיתה' – בו בזמן שיש הרבה עבירות בתורה שאין חייבים עליהן מיתה?"

השיב לו רבי יהונתן: "בדיוק כך הוא גם הנימוס והחוק בכל מלכות ומלכות. אם יכנס אדם אצל המלך ויעשה דבר נגד כבודו או רצונו, לא יהרגנו המלך על דעת עצמו אלא ימסרנו לידי

החוק, על מנת שיעמידוהו לדין ויביאוהו על עונשו ואילו אם אדם אינו שומע לפקודתו של הזקיף השומר על ארמון המלך, רשאי הזקיף, ואפילו מחויב הוא, לירות בו מיד".
"חכמינו" סיים ואמר רבי יהונתן, "הינם בבחינת הזקיפים העומדים על משמר התורה והמסורה, וכל המסרב להישמע לפקודתם דינו חמור בהרבה מזה שעובר על מצוה שבתורה גופה"...
רואים מכך שלפעמים יש ענינים שאינם גופי תורה, אולם הם הגדר והסייג, וכל פגם בהם הינו כמוות ואבדון רוחני.

וְכָתַב לְךָ אֶת מִשְׁנֵה הַתּוֹרָה הַזֹּאת (יז-יח)

עליו לקרוא בתורה את כל דרך חייו. על כל השאלות העומדות לפניו על הפרק, יחפש פתרון בתורה. דעת התורה המגיעה מהתורה עצמה, חייבת להכריע בכל בעיות המלוכה, למען יאריך ימים על ממלכתו.
וכן אמרו חכמינו שכשהיה דוד המלך עומד להכריז מלחמה היה נמלך תחילה עם תחילה עם הסנהדרין. [ברכות ג']

[חתם סופר]

וְכָתַב לְךָ אֶת מִשְׁנֵה הַתּוֹרָה הַזֹּאת (יז-יח)

שתי ספרי תורות (רש"י)

לשם מה דרושים היו למלך שני ספרי תורה ?

ברם, ככל שהאדם גדול יותר, כך צריך הוא לקבל עליו יותר את עול התורה, כדי להכניע את עצמו. המלך חייב לקבל עליו משנה עול תורה. לפיכך גם חייב היה מלך לכפוף קומתו במשך כל התפילה – שכן היה עליו להשקיע יותר עמל כדי לבוא לידי הכנעה.

[ילקוט דוד]

על שלושה דברים העולם עומד

<p>זעל גמילות חסדים</p>		<p>זעל העבודה</p>		<p>על התורה</p>
---------------------------------	--	-----------------------	--	---------------------